

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษา ของเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบอริยสัจกับการสอนตามปกติ สรุปได้ดังนี้

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบอริยสัจกับการสอนตามปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบอริยสัจกับการสอนตามปกติ

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบอริยสัจมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบอริยสัจมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษามีเจตคติต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษาสูงกว่าการสอนตามปกติ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนซึ่งเป็นสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่กำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 564 รูป จากโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 4 จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 10 โรง สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนซึ่งเป็นสามเณร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่กำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จากโรงเรียนบาลีเตรียมอุดมศึกษา วัดโพธาราม ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จำนวน 60 รูป แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 30 รูป กลุ่มควบคุม จำนวน 30 รูป ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ห้อง ม.1/1 เป็นห้องทดลอง และห้อง ม.1/2 เป็นกลุ่มควบคุม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบอริยสัจ และแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งสองฉบับเป็นแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แต่ละฉบับมีจำนวน 5 แผน เวลา 16 ชั่วโมง
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ได้ค่าความเที่ยง เท่ากับ .82
3. แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษา ผู้วิจัยออกแบบ พัฒนา ปรับปรุงแบบวัดเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษา จำนวน 40 ข้อ และได้ค่าความเที่ยง เท่ากับ .86

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและใช้สถิติดังนี้

1. หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้สอน โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
2. หาประสิทธิภาพของแบบทดสอบ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับข้อสอบแต่ละข้อ ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเที่ยงโดยใช้สูตร KR-20
3. หาประสิทธิภาพของแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ค่าอำนาจจำแนกโดยวิธีการแจกแจงแบบที (t) และค่าความเที่ยงโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค
4. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม คำนวณโดยใช้การทดสอบแบบที ชนิดกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระจากกัน (t – test for Independent samples)
5. เปรียบเทียบเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษา ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม คำนวณโดยใช้การทดสอบแบบที ชนิดกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระจากกัน (t – test for Independent samples)

สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบอริยสัจมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบอริยสัจมีเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษาสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบอริยสัจ ผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบอริยสัจมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาหลังการทดลองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกียรติศักดิ์ ชันตะ (2546) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา และคุณลักษณะเพื่อพัฒนาสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบอริยสัจกับการสอนตามปกติ คำรง กางทอง (2542) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของสามเณรในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบพุทธวิธีอริยสัจกับที่เรียนด้วยวิธีการสอนตามคู่มือครู นิภาภรณ์ แสงดี (2538) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยการสอนแบบอริยสัจกับการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศ กรมสามัญศึกษา และงานวิจัยของ ประภาพรรณ อินทร์เพ็ญ (2548) ได้ศึกษาผลการสอนแบบอริยสัจโดยใช้เทคนิคคู่คิดคู่สร้างในวิชาสังคมศึกษาที่ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งผลการวิจัยทั้ง 4 เรื่อง พบว่าการเรียนแบบอริยสัจทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถอธิบายด้วยเหตุผลดังนี้

- 1.1. การสอนแบบอริยสัจ เป็นการสอนที่นักเรียนได้มีโอกาสลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง อย่างเป็นระบบ มีหลักเกณฑ์ มีเหตุผล สำหรับขั้นตอนในการคิดแก้ปัญหาประกอบด้วย ขั้นทุกข์ นักเรียนได้พบกับกรณีตัวอย่าง สถานการณ์ที่เป็นปัญหาหลากหลายรูปแบบ บางสถานการณ์นักเรียนยังไม่เคยพบ เพื่อเป็นสิ่งช่วยให้นักเรียนสนใจและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ขั้นสมมุติ ขั้นมรรค ขั้นนิโรธ กิจกรรมทั้งหมดนี้นักเรียนเป็นผู้กระทำเองทั้งหมด จึงนับได้ว่า การสอนแบบอริยสัจเป็น

การเรียนการสอนที่ชี้ให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความคิดที่กว้างขวาง ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และเสนอแนะวิธีการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล โดยได้วิเคราะห์ ได้ระบุปัญหา อธิบายถึงสาเหตุต่าง ๆ ของปัญหา บอกหรือกำหนดวิธีการแก้ปัญหา บอกผลที่เกิดจากการเสนอวิธีการแก้ปัญหานั้นได้ เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีอิสระในการทำงาน ได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ทำให้มีทักษะในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ครุมีบทบาทเพียงผู้ชี้แนะ อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานของนักเรียนเท่านั้น และการที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพัฒนาไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ดังที่ นิภาภรณ์ แสงดี (2538 : 57-58) กล่าวว่า การสอนที่ดี คือ การจัดกิจกรรมการเรียนที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ร่วมปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ซึ่งผู้วิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบอริยสัจมีความตั้งใจ สนใจ และมีความกระตือรือร้นใฝ่รู้มากขึ้น

1.2. การสอนแบบอริยสัจ นำเสนอเนื้อหาที่เป็นปัญหา นำเสนอกรณีตัวอย่าง สถานการณ์ที่เป็นปัญหา เพื่อฝึกให้ผู้เรียนคิดค้นหาจากสถานการณ์ สาเหตุของปัญหา ตลอดจนเสนอทางเลือกที่หลากหลาย สำหรับใช้ในการแก้ปัญหาที่เหมาะสม มีการอภิปรายภายในกลุ่ม แสดงเหตุผล ซึ่งการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นปัญหามาใช้ทำให้นักเรียนได้เข้าถึงเรื่องที่ศึกษาชัดเจนยิ่งขึ้น ดังที่ ทิศนา เขมมณี (อ้างถึงใน นิภาภรณ์ แสงดี. 2538 : 58) กล่าวถึงการนำกรณีตัวอย่างมาใช้ในการเรียนการสอนว่าเป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักการวิเคราะห์ อภิปราย ฝึกรวบรวมข้อมูล การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การระดมพลังสมองเพื่อตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ปัญหา มีการเสนอผลงานของกลุ่มต่อสมาชิกภายในชั้น ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีเชื่อมโยงถ่ายโยงการเรียนรู้ของธอร์นไคด์ ที่ว่าการเรียนการสอนของครูจะต้องสอนในสิ่งที่คล้ายกับโลกแห่งความเป็นจริงที่เด็กจะออกไปเผชิญให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการถ่ายโยงการเรียนรู้ไปสู่สังคมภายนอกได้ง่าย นอกจากนี้ สมจิต ชิวปรีชา (อ้างถึงใน นิภาภรณ์ แสงดี. 2538 : 58) กล่าวว่า กรณีตัวอย่างเป็นสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนที่เป็นสถานการณ์ใกล้ตัว และเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ตลอดจนเนื้อหาที่กำลังศึกษา เป็นสิ่งจูงใจให้นักเรียนเกิดความสนใจ ตั้งใจฝึกทักษะ ซึ่งมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

1.3 การสอนแบบอริยสัจ นอกจากจะทำให้การเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์แล้ว ยังสอดคล้องหลักธรรมให้ผู้เรียนนั้นได้ศึกษา และคิดตาม และสามารถที่จะนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาไปเผยแผ่ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น เป็นการสนับสนุนข้อค้นพบที่ว่าการศึกษาครั้งนี้ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบอริยสังสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ

2. การเปรียบเทียบเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบอริยสังกับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ

ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบอริยสังมีเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษาสูงกว่าการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถอธิบายด้วยเหตุผลดังนี้

2.1. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบอริยสังมีเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษาสูงกว่าการสอนตามปกติ เพราะการสอนแบบอริยสังนั้นมีวิธีการกล่าวยกระบวนทางวิทยาศาสตร์ ในการแสวงหาความรู้โดยเริ่มจาก ขั้นตอนปัญหา (ขั้นทุกข์) ขั้นตั้งสมมติฐาน (ขั้นสมมุติ) ขั้นทดลองหรือเก็บรวบรวมข้อมูล (ขั้นมรรค) ขั้นสรุปข้อมูลและสรุปผล (ขั้นนิโรธ) ซึ่งมีลำดับขั้นตอนในการทำงานอย่างชัดเจน จึงส่งผลให้นักเรียนมีเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษา

2.2. การสอนแบบอริยสัง มีกิจกรรมที่นักเรียนต้องศึกษาจากเอกสาร ได้มีการนำเสนอเพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาสภาพที่แท้จริง โดยการใช้สื่อหลายประเภท โดยมีขั้นตอนดังนี้ คือนำเสนอปัญหา กำหนดปัญหาที่ต้องการแก้ไข วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา กำหนดตัวอย่างการแก้ปัญหา กำหนดการดำเนินการกระทำ ทดลองหรือเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลทำให้ผู้เรียนได้เห็นสภาพปัญหาที่ชัดเจน จึงทำให้มีเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษาคิดขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1. จากผลการวิจัย พบว่า การจัดการเรียนการสอนแบบอริยสัง ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการจัดการเรียนการสอนตามแบบปกติ ดังนั้นผู้สอนจึงควรจัดการเรียนการสอนตามแบบอริยสัง ในการสอนแบบนี้ผู้สอนควรศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอริยสังให้เข้าใจก่อนที่จะนำไปใช้ สิ่งสำคัญคือ ผู้สอนต้องวิเคราะห์เนื้อหาว่าเหมาะสมที่จะแบ่งเป็นหัวข้อย่อย ๆ ที่ค่อนข้างเท่าเทียมกัน

1.2. สำหรับนักเรียนที่ยังไม่เคยเรียนแบบนี้ ผู้สอนต้องปฐมนิเทศ แนะนำ ชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจหลักการ ประโยชน์และเห็นความสำคัญของการเรียนแบบอริยสัง พร้อมทั้งอธิบายขั้นตอนของการเรียนแบบอริยสังให้นักเรียนเข้าใจ และสามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง รวมทั้งการวางแผนด้านเวลาในการสอน เพราะนักเรียนยังไม่คุ้นเคยกับวิธีเรียนแบบนี้

1.3. ในการจัดการเรียนการสอนแบบอริยสัจ ครูต้องจัดทำสื่อประกอบต่าง ๆ อย่างเพียงพอ เช่น ใบงาน ใบความรู้ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เป็นต้น เนื่องจาก นักเรียนต้องมีความเป็นทั้งผู้เรียนและสอนเพื่อน และควรคำนึงถึงความเหมาะสมของเวลา เนื้อหา ภาษาที่ชัดเจน และความน่าสนใจของสื่อต่าง ๆ เพื่อให้การเรียนแบบนี้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

1.4 ในการจัดการเรียนการสอนแบบอริยสัจ ครูต้องกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดแก้ปัญหาตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาควบคู่ไปกับขั้นตอนในการสอนแบบอริยสัจ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1. ควรมีการศึกษาวิจัยการจัดการเรียนการสอนแบบอริยสัจในเนื้อหาอื่น ๆ หรือในระดับชั้นต่าง ๆ เพื่อศึกษาว่าการจัดการเรียนการสอนแบบอริยสัจ มีความเหมาะสมกับรายวิชาหรือเหมาะสมกับระดับชั้นต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด

2.2. ควรมีการศึกษาวิจัยผลการจัดการเรียนการสอนแบบอริยสัจที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และพัฒนาการด้านคุณสมบัตของผู้เรียนในด้านอื่น ๆ

2.3. ควรมีการนำวิธีการสอนแบบอริยสัจมาศึกษาวิจัยเปรียบเทียบ ว่า รูปแบบใดมีความเหมาะสมกับเนื้อหาในรายวิชา ระดับการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ต้องการปลูกฝังให้เกิดกับตัวผู้เรียน

2.4. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาผลของพุทธวิธีการสอนแบบอื่น ๆ ว่าพุทธวิธีการสอนใดทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษามีประสิทธิภาพมากกว่ากัน